

Curso 2022-23

PROGRAMACIÓN RELIXIÓN

CURSO 2022-23

ROSA M.ª RODRÍGUEZ LÓPEZ

1. INTRODUCCIÓN

A programación que presento a continuación é un instrumento específico de planificación, desenvolvemento e avaliación da materia de Religión Católica para ESO. A formación relixiosa e moral conta cunha longa tradición no sistema educativo e responde a razóns profundas da institución escolar e a dereitos humanos recoñecidos pola constitución española, está garantida polo acordo suscrito entre o estado e a Santa Sede sobre ensinanza e asuntos culturais.

O currículo da ensinanza relixiosa constitúe unha síntese básica e global epistemolóxicas da materia, ás expresións culturais do entorno e ás demandas didácticas do sistema educativo. A síntese do mensaxe cristián, que preséntase no currículo, fundamenta e motiva os valores e actitudes básicos e favorece os hábitos do comportamento. Con todo, preténdese co alumno/a adquire as competencias adecuadas a súa idade e no tempo de cada etapa.

Non podería existir unha formación integral e, por tanto, unha educación de calidade, se non se desenrolasen todas as capacidades inherentes ó ser humano, entre as que se atopa a capacidade trascendente, esta capacidade básica do individuo adquire o seu auténtico cumprimento na búsqueda do sentido último da vida. O alumno/a vai descubríndola tendo en conta os niveis de aprendizaxe propios de cada idade, nos símbolos e signos do seu entorno, no progreso e humanización propio do ser humano, no linguaxe narrativo da biblia e particularmente na persoa de Xesucristo e a súa presenza na comunidade cristián.

2. OBTIVOS DA ÁREA. CONTRIBUCIÓN ÓS OBTIVOS XERÁIS DA ETAPA

Os obxetivos son os referentes relativos ós logros co alumno/a debe acadar ó rematar a etapa, como resultado das experiencias de ensinanza-aprendizaxe planificadas para el-lo. A Educación Secundaria Obrigatoria contribue a desenrolar no alumno/a as capacidades, hábitos, actitudes e valores que lle permitan alcanzar os obxetivos. As competencias clave deberán estar vinculadas ós obxetivos definidos para a ESO, de acordo con establecido na lei, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación. No seguinte cadro detallamos os obxetivos da etapa e a relación que existe cos competencias clave:

1. asumir responsablemente os seus deberes, coñecer os seus dereitos no respecto ós demais, practicar a tolerancia, a solidariedade, o diálogo e a igualdade no trato e de oportunidades como valores dunha sociedade plural	Competencia social e cidadán (CSC)
2. consolidar hábitos de disciplina, estudo, traballo individual e equipo como condición para a realización das tarefas de aprendizaxe e como medio de desenvolto persoal	Competencia para aprender a aprender(AA). Competencia espírito emprendedor(SIEP)
3. valorar e respetar a diferenza entre sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades para todos. Rexeitar a discriminación e os estereotipos	Competencia social e cidadán(CSC)
4. fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cós demais, así como rexeitar a pacificamente os conflitos	Competencia social e cidadán(CSC)
5. procurar destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos. Ter preparación no campo das tecnoloxías da información e comunicación	Competencia lingüística(CCL), competencia dixital(CD)

6. concebir o coñecemento científico como un saber integrado, e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diferentes medios	Competencia matemática e tecnolóxica(CMCT)
7. espírito emprendedor e confianza en si mesmo, participación, sentido crítico, iniciativa persoal, capacidade para aprender a aprender	Competencia emprendedora(SIEP), competencia aprender a aprender (CAA)
8. comprender e expresar con corrección textos, mensaxes, iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura	Competencia lingüística(CCL)
9. comprender e expresarse en unha o máis linguas estranxeiras	CCL
10. valorar, respetar e coñecer os aspectos básicos da cultura e a historia propias e á dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural	Conciencia e expresión cultural(CEC)
11. coñecer e valorar a dimensión humana, valorar criticamente os hábitos sociais contribuíndo a súa conservación e mellora	CMCT, CSC
12. apreciar a creación artística e comprender o linguaxe das distintas manifestacións artísticas	CEC

- Obxetivos xerais da área de Relixión Católica da Educación Secundaria

1. Educar a dimensión trascendente e relixiosa dende a experiencia humana, e dende e para a vida persoal, social, relixiosa e medioambiental.
2. Favorecer a maduración e o desenvolto integral da personalidade do alumno/a dende unha educación humanista, relixiosa e católica de calidade.
3. Facilitar a elaboración do proxecto persoal de vida dende unha educación en valores e virtudes morais, cívicas, democráticas, relixiosas.
4. Presentar a visión cristián da persoa e a historia, dende a realidade cotidiá, o respecto e no diálogo coas principais relixions, antropoloxías e cosmovisións de hoxe.

5. Ofrecer a cultura relixiosa e o mensaxe cristián-católico no diálogo con testemuñas de persoaxes exemplais e problemas e interrogantes do mundo actual.
6. Educar a dimensión cívica e moral dende a aplicación de testemuñas, valores, virtudes e compromisos para resolver problemas humans e sociáis.
7. Desenvolar unha ensinanza aprendizaxe da relixiñon, que promova a apertura ó Misterio, ó sentido relixioso da vida, á experiencia relixiosa e á educación na fé.
8. Promover as competencias necesarias para dar un sentido pleno á vida e elaborar respostas do sentido último ante as dificultades máis exintenciáis e cotidiáns.
9. Educar na participación social e práctica de compromisos solidarios que melloren o medio ambiente, as relacións interpersonáis e a vida pública.
10. Valorar a intelixencia espiritual para fortalecer o mundo interior do alumno/a e a súa capacidade de autoconecemento, aceptación, meditación, relaxación e as TIC.
11. Favorecer o diálogo e a crítica constructiva entre os mensaxes relixiosos e cristiáns e a actual cultura audiovisual, especialmente a da televisión e as TIC.
12. Desenvolar a dimensión humanista e cívica do alumno/a dende a ética universal dos dereitos humans e a doutrina social da igrexa.
13. Educar a intelixencia emocional para elixir e fortalecer os mellores sentimentos, e así ser máis feliz cun mesmo, con Deus, cos demáis e coa natureza.

14. Coñecer a relixión católica dende as TIC, a investigación, o aprendizaxe cooperativo e a participación en equipos de traballo.

15. Ofrecer unha ensinanza integral da biblia, promovendo a cultura bíblica e a aplicación das súas ensinanzas para ser máis feliz na vida.

3. ORDENACIÓN, SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS.

Entendemos os contidos como o conxunto de coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que contribúen ó logro dos obxetivos de cada materia e etapa educativa e á adquisición das competencias.

O tratamento dos contidos da materia organizouse en torno dos seguintes bloques:

- ⑩ Bloque 1. O sentido relixioso do home.
- ⑩ Bloque 2. A revelación. Deus interven na historia.
- ⑩ Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia da salvación.
- ⑩ Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia. A igrexa.

A estrutura do curriculum de secundaria intenta poñer de manifesto a profunda unidade e armonía da iniciativa creadora e salvífica de Deus.

O primeiro bloque parte dos datos máis evidentes: a constatación da realidade das cousas e os seres vivos, de xeito especial o home e a muller.

Impónsenos a súa existencia como dato evidente. Nun segundo paso, se a persoa non se queda no primeiro impacto o simple constatación da súa existencia, ten que recoñecer cás cousas, os animais e o ser humano non se dan o ser a se mesmos, logo Outro failles ser, chamalles a vida e á manter.

Por iso a realidade en canto tal, é signo de Deus. A iniciativa creadora de

6

Deus ten unha finalidade: establecer unha relación de amizade có ser humán. É dicir, Deus creou ó ser humán para que sexa feliz na relación con ÉL. O relatos bíblicos da creación exemplifican a finalidade da creación da persoa e do mundo para seu servizo.

No obstante, o ser humán pretende apropiarse do don de Deus prescindindo de ÉL. En isto consiste o pecado, iste rechazo a Deus ten como consecuencia na persoa a imposibilidade de ser feliz. Dado cá súa natureza esta feita para o ben, a súa experiencia do mal faille añorar a plenitude que él non pode darse por sí mesmo e busca dalgún xeito restablecer a relación con Deus. Esta necesidade do ben, o desexo do infinito que caracteriza ó ser humán expresase nas relixions como búsqueda do Misterio.

A esta búsqueda humán Deus resposta manifestándose na historia. Para ello, elixe un home, Abrahán, do que formará o pobo de Israel, con quen establece unha alianza no monte Sinaí. A través de feitos e palabras Deus irá dándose a coñecer áos homes e mulleres dese pobo. Todo iste acontecer histórico da manifestación de Deus está recollido nos libros da biblia. Nestes libros non só se recollen as diferentes intervencións de Deus na historia, senon tamén a ensinanza que comunica ó seu pobo para que viva unha vida santa, unha sabiduría que influirá na vida do pobo de Israel, e co tempo, no mundo enteiro. A historia de Israel exemplifica a tradición e rebelión dos seres humanos ante a iniciativa amorosa de Deus e o mesmo tempo pon en evidencia a constante fidelidade divina. A promesa dun salvador cumprirase en Cristo Xesús.

Xesús, o Fillo de Deus, faise presente na historia para levar a cabo a misión encomendada por o Pai. En Xesucristo cumplese o desexo de felicidade cá

persoa descubre no seu corazón. Xesús non só desvela o misterio humano e ó leva a súa plenitude, senon que manifesta o misterio de Deus, fainos coñecer có verdadeiro Deus é comunión: Deus un e trino.

Aqueles que participan da vida de Cristo forman a Igrexa, que é a gran familia de Deus, continuamente xenerada pola acción de Xesucristo a través dos sacramentos, ponse no mundo como inicio dun mundo novo, dunha cultura nova. A igrexa é a prolongación de Cristo no tempo e no espacio. Só nela a persoa encontrase có Xesucristo vivo.

Istes catro bloques que compoñen a asignatura de relixión inclúen conceptos, procedimentos e actitudes, que permiten o coñecemento de si mesmo, da realidade e dos problemas que esta presenta. Por ello, os contidos xerais da asignatura contribúen á consecución dos obxetivos propostos para as diferentes etapas. Ó estar organizados os contidos en 9 unidades didácticas por curso distribuiremos tres en cada trimestre, tendo en conta o grado de dificultade que presentan os contidos, así como os problemas que xurdan na súa asimilación. Partiremos sempre da flexibilidade necesaria para adaptalos ás circunstancias e tamén dependendo das actividades que se leven a cabo durante as horas de relixión nas que se podan incluír: o samain, nadal, día da paz, día da violencia de xénero, día da muller, día do libro, día das letras galegas ou calquera outro acontecemento que se organize no centro escolar.

SEGUNDO	Temporalización
Presentación	1 sesión
Avaliación inicial	1 sesión

Curso 2022-23

Unidade 1. Deus, persoa e relixión	3 sesións
Unidade 2. Dignidade e vida cristian	3 sesións
Unidade 3. Acción human e moral católica	3 sesións
Unidade 4. Revelación e relación con Deus	3 sesións
Unidade 5. Revelación e fé cristiá	3 sesións
Unidade 6. Cómo interpretar a biblia	3 sesións
Unidade 7. O Deus cristián	3 sesións
Unidade 8. Fé, Credo e vida eterna	3 sesións
Unidade 9. A igrexa católica	3 sesións

Curso 2022-23

CUARTO	Temporalización
Presentación	1 sesión
Avaliación inicial	1 sesión
Unidade 1. Relixións universais	3 sesións
Unidade 2. Experiencia relixiosa	3 sesións
Unidade 3. Deus, historia e igrexa	3 sesións
Unidade 4. A moral da vida pública	3 sesións
Unidade 5. Xesucristo, igrexa e misión	3 sesións
Unidade 6. Sacramentos e matrimonio	3 sesións
Unidade 7. Igrexa, moral e sexualidade	3 sesións
Unidade 8. Igrexa, autoridade e verdade	3 sesións
Unidade 9. Os cristiáns e a civilización do amor	3 sesións

4. RELACIÓN ENTRE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES E COMPETENCIAS CLAVE

2º ESO

BLOQUE 1. O SENTIDO RELIXIOSO DO HOME. 25%						
Contidos	Criterios avaliación	Estándares aprendizaxe avaliábles	Instraval	Obxetivos	Ponderación	
1.1. A persoa humán, criatura de Deus libre 1.2. O fundamento da dignidade da persoa 1.3. O ser humán colaborador da creación de Deus	1.1. establecer diferencias entre o ser humán e os animais	1.1.1. argumenta a dignidade do ser human na relación ós outros seres vivos.	1-7	8,4	6,5%	
		1.2.1. distingue de forma xustificada e respetuosa a orixen do ser humán	1-7	3	6,5%	
	1.2. explicar a orixen da dignidade do ser humán como criatura de Deus	1.3.1. valora a dignidade de todo ser humán con independencia das súas capacidades	1-7	7,13	6,5%	
		1.3. entender o sentido e finalidade da acción humán	1.4.1. accións do ser humán que respetan ou destrúen a creación	1-7	8,9	6,5%
			1.4.2. diseña 5 necesidades e as posibles solucións	1-7		6,5%
BLOQUE 2. A REVELACIÓN: DEUS INTERVEN NA HISTORIA.25%						

Contidos	Criterios avaliación	Estándares aprendizaxe avaliáveis	Inst aval	Obxetivos	Ponderación
2.1. A aceptación da revelación. A fé 2.2. Orixe, composición dos libros sagrados	2.1. aceptar que Deus revelase na historia 2.2. valorar ca fé é a resposta a salvación de Deus 2.3. coñecer e definir a estrutura da biblia 2.4. coñecer os criterios do magisterio da igrexa 2.5. recoñecer na inspiración a orixe da sacralidade	2.1.1. busca e elixe persoaxes do pobo de Israel e analiza a súa fé	1-7	11	6,5%
		2.2.1. interesase por coñecer e valorar a resposta da fé ó Deus que se revela	1-7	1,12	
		2.3.1. clasifica e compara as características dos libros sagrados amosando interese por su orixe divino	1-7	14	6,5%
		2.4.1. localiza e esquematiza os criterios en torno a interpretación dos libros sagrados	1-7	12	6,5%
		2.5.1. sinala a presenza dun Deus que comunicase co home 2.5.2. xustifica a existencia nos libros sagrados do autor divino e humano	1-7	6	6,5%

BLOQUE 3. XESUCRISTO, CUMPLIMENTO DA HISTORIA DA SALVACIÓN. 25%

Contidos	Criterios avaliación	Estándares aprendizaxe avaliáveis	Instr aval	Obxetivos	Ponderación
3.1 Deus revélase en Xesucristo 3.2. O credo síntese da acción	3.1. amosa interese por recoñecer o carácter relacional da divindade	3.1.1. coñece e describe as características do Deus cristián	1-7	2,5	6,5%
		3.1.2. localiza rasgos das divindades das relixións politeístas e as contrasta con Deus	1-7	10	6,5%
		3.2.1. recoñece, describe e acepta ca persoa necesita doutro para	1-7		6,5%

salvífica de Deus	3.2. vincula o sentido comunitario da trinidad coa dimensión humán	alcanzar a súa identidade a semellanza de Deus 3.2.2. elabora materiais donde expresa os momentos relevantes da hª salvífica CCL, CD, CAA, CEC, CSC, SIEP	1-7	1,4	6,5%
-------------------	--	---	-----	-----	------

BLOQUE 4. PERMANENCIA DE XESUCRISTO NA HISTORIA: A IGREXA. 25%

Contidos	Criterios avaliación	Estándares aprendizaxe avaliáveis	Instraval	Obxetivos	Ponderación
4.1. Expansión da igrexa. As primeiras comunidades	4.1. comprender a expansión do cristianismo a través das comunidades	4.1.1. localiza nun mapa os lugares de orixen das primeiras comunidades 4.1.2. reconstrue o itinerario dos viaxes de Pablo	1-7 1-7	8,9	6,5%
4.2. As notas da igrexa	4.2. xustificar ca igrexa é unha, santa, católica e apostólica	4.2.1. valora a raíz da unidade e santidad da igrexa 4.2.2. elabora materiais onde se reflexa a universalidade e apostolicidade da igrexa CCL, CMCT, CD, CAA, CEC,	1-7 1-7	11,9	6,5%

- Resumo dos criterios de avaliación

Bloque 1. O sentido relixioso do home (4 criterios)

- 1.1. Establecer diferencias entre o ser humán creado a imaxe de Deus e os animais.
- 1.2. Relacioar a condición de criatura co orixen divino.
- 1.3. Explicar a orixen da dignidade do ser humán como criatura de Deus.
- 1.4. Entender o sentido e finalidade da acción humán.

Bloque 2. A revelación. Deus interven na historia (5 criterios)

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia da salvación (3 criterios)

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia da igrexa (2 criterios)

TOTAL: 14 criterios

A ensinanza da Relixión nesta etapa contribúe a desenrolar no alumno/a as capacidades que lle permitan:

1. Educar a dimensión trascendente e relixiosa dende a experiencia humán e dende e para a vida persoal, social, relixiosa.
2. Favorecer a maduración e o desenvolto integral da personalidade dende unha educación humanista, relixiosa e católica.
3. Facilitar a elaboración dun proxecto persoal de vida dende unha educación en valores e virtudes moráis, cívicas, democráticas e relixiosas.
4. Presentar a visión cristián da persoa e a historia, dende a realidade cotidiá, o respecto e o diálogo coas principais relixions, antropoloxías.
5. Ofrecer a cultura relixiosa e o mensaxe cristián-católico en diálogo cos testemuñas de persoaxes exemplares e problemas e interrogantes do mundo actual.
6. Educar a dimensión cívica e moral dende a aplicación de testemuños, valores, virtudes e compromisos para resolver problemas humanos e sociais.
7. Desenrolar unha ensinanza aprendizaxe da relixión, que promova a apertura ó Misterio, ó sentido relixioso da vida, á experiencia relixiosa e á educación na fé.
8. Promover as competencias necesarias para dar un sentido plena á vida e elaborar respostas do sentido último ante as dificultades máis existencias e cotidiás.
9. Educar na participación social e a práctica de compromisos solidarios que melloren o medio ambiente, as relacións interpersoais e a vida pública.

10. Valorar a intelixencia espiritual para fortalecer o mundo interior do alumno/a e a súa capacidade de autoconecemento, aceptación, meditación, relaxación e paz interior.

11. Favorecer o diálogo e a crítica constructiva entre os mensaxes relixiosos e cristiáns e a actual cultura audiovisual, especialmente a TV e as TIC.

12. Desenvolar a dimensión humanista e cívica do alumno/a dende a ética universal dos dereitos humanos e a doutrina social da igrexa.

13. Educar a intelixencia emocional para elixir e fortalecer os mellores sentimentos, e así ser máis feliz cun mesmo, con Deus, cos demais e coa natureza.

14. Coñecer a relixión dende as TIC, a investigación, o aprendizaxe cooperativo e a participación nos equipos de traballo.

15. Ofrecer unha ensinanza integral da biblia, promovendo a cultura bíblica e a aplicación das súas ensinanzas para ser máis feliz na vida persoal e social.

- Instrumentos de avaliación

1. Caderno da clase: neste ciclo consideramos fundamental o caderno da clase xa que no mesmo reflexase a inmensa maioría das actividades có alumno/a realiza. No caderno valoraremos aspectos como: orden, limpeza, realización das tarefas, corrección e comprensión das mesmas

2. Intervencións na clase: a intervención na clase permítenos valorar non só os coñecementos senon tamén a comprensión, a expresión, a interpretación sobre unha situación ou problema.

3. Realización das actividades na clase: o aproveitamento do tempo da clase e a realización das actividades encomendadas é un valor que temos

que considerar e fomentar. Por ello, debe ser consciente de dito valor e de que nos como mestres anotamos positivamente ou negativamente que realizen ditas tarefas.

4. Tareas complementarias optativas para casa: serán un valor engadido no proceso de avaliación, estas actividades no caso dalgúns alumnos/as poden ser actividades de reforzo, porque teñen un ritmo máis lento có demáis ou para superar algunha dificultade, e actividades de ampliación porque o seu ritmo de traballo é adecuado.

5. Pequenos traballos de investigación: naquelas unidades que sexa conveniente propondrase pequenos traballos nos que á investigación e a realización dos mesmos lles axude, de forma complementaria a comprender algúns conceptos ou extrapolalos a outros contextos. Istes traballos poden realizarse tanto en talleres de clase como no horario extraescolar no que buscarán información e a expondrán despoís ós compañeiros.

6. Participación, actitude e interese na clase: a participación, actitude e interese na clase deben ser elementos có profesor debe valorar. Por iso, trataremos có alumno/a participe, teña unha actitude adecuada ás normas establecidas na clase e amose interese polo aprendizaxe.

7. Actividades finais da unidade: serán actividades globais que faremos o remate de cada unidade. O seu obxectivo non será a calificación final, senon á de comprobar que todos os alumnos/as han adquirido os aprendizaxes que consideramos básicos na unidade. Se nalgúns dises aprendizaxes houberse un alto índice de alumnos/as que non os han adquirido, volveríamos a traballalos.

4º ESO

BLOQUE 1. O SENTIDO RELIXIOSO DO HOME. 25%					
Contidos	Criterios avaliación	Estándares aprendizaxe avaliáveis	Instr aval	Objetivos	Ponderación
1.1. As relixions: búsqueda do sentido da vida	1.1. o ser human creado a imaxen de Deus 1.2. distinguir a intervención	1.1.1. identifica os rasgos principais nas relixions monoteístas	1-7	2,12	6,25%
		1.1.2. busca información sobre as respostas das relixions ás preguntas do sentido	1-7		
			1-7		

1.2. Plenitude na experiencia relixiosa	de Deus na historia en resposta a búsqueda do sentido	1.2.1. razoa por qué a revelación é a plenitude da experiencia relixiosa 1.2.2. debate as diferenzas entre a revelación de Deus e as relixions CD, CCL,CCA,CEC, CSC, SIEP	1-7	1,8	6,25%
---	---	---	-----	-----	-------

BLOQUE 2. A REVELACIÓN: DEUS INTERVEÚE NA HISTORIA.25%

Contidos	Criterios avaliación	Estándares aprendizaxe avaliáveis	Instr aval	Obxetivos	Ponderación
2.1. A fidelidade de Deus á alianza do amor 2.2. A figura mesiánica do Servo de Yahveh	2.1. valora as accións de Deus fiel ó longo da historia 2.2. aprecia a novidade entre o Mesías sufrinte e o Mesías político	2.1.1. aprecia a fidelidade de Deus que atopa na historia de Israel	1-7	8,13	6,25%
		2.1.2. toma conciencia dos momentos da súa historia nos que reconece a fidelidade de Deus	1-7		
		2.2.1. clasifica e compara os rasgos do Mesías sufrinte e político	1-7	3,15	6,25%
		2.2.2. esforzase por comprender a novidade do Mesías sufrinte como criterio de vida	1-7		
CEC,CAA, SIEP, CCL, CSC					

BLOQUE 3. XESUCRISTO, CUMPLIMENTO DA HISTORIA DA SALVACIÓN.25%

Contidos	Criterios avaliación	Estándares aprendizaxe avaliáveis	Instr aval	Obxetivos	Ponderación
----------	----------------------	-----------------------------------	------------	-----------	-------------

3.1. A chamada de Xesús a colaborar con Él xenera unha comunidade	3.1. descubrir a iniciativa de Cristo para formar unha comunidade que orixina a igrexa 3.2. coñecer e apreciar a invitación de Xesús a colaborar na súa misión	3.1.1. localiza, selecciona e argumenta nos textos evanxélicos a chamada de Xesús	1-7	9	6,25%
		3.2.1. lee de xeito comprensivo un evanxeo, identifica e describe a misión salvífica de Deus	1-7		
		3.2.2. busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expon en grupo por qué continúan a misión de Xesús	1-7		
CCL,CAA,CSC,SIEP					

BLOQUE 4. PERMANENCIA DE XESUCRISTO NA HISTORIA: A IGREXA. 25%

Contidos	Criterios avaliación	Estándares aprendizaxe avaliáveis	Instr aval	Obxetivos	Ponderación
4.1. A pertencencia a Cristo ilumina todas as dimensións do ser humano 4.2. A autoridade eclesial ó servizo da verdade 4.3. A misión do cristianismo no mundo: facer unha civilización do amor	4.1. valorar que Cristo xenera unha forma nova de usar a razón e a liberdade 4.2. distinguir a autoridade está ó servizo da verdade 4.3. relacionar a misión do cristián cá construción do mundo	4.1.1. elaborar xuízos a partir de testemuñas que usen a razón, a liberdade...	1-7	4,10	6,25%
		4.1.2. ter o hábito de reflexioar buscando o ben ante as eleccións que se lles ofrece	1-7		
		4.1.3. ser consciente das diferentes formas de vivir a afectividade	1-7		
		4.2.1. identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo reconece nelas a verdade	1-7	7,11	6,25%
		4.2.2. reconece e valora as autoridades na igrexa	1-7		
		4.2.3. xustifica acontecementos na igrexa que haxan defendido a verdade	1-7	5,12	6,25%
		4.3.1. debate sobre as iniciativas que colaboran na construción dun mundo de amor	1-7		
CCL, CAA, CEC, CSC, CD, SIEP					

- Resumo dos criterios de avaliación

Bloque 1. O sentido relixioso do home (2 criterios)

1.1. Establecer diferenzas entre o ser humano creado a imaxe de Deus e os animais.

1.2. Comparar e distinguir a intervención de Deus na historia dos intentos humanos de resposta a búsqueda do sentido.

Bloque 2. A revelación. Deus interveñe na historia (2 criterios)

2.1. Recoñecer e valorar as accións de Deus fiel ó longo da historia.

2.2. Comparar e apreciar a novidade entre o Mesías sufrinte e o Mesías político.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia da salvación (2 criterios)

3.1. Descubrir a iniciativa de Cristo para formar unha comunidade que orixina a igrexa

3.2. Coñecer e apreciar a invitación de Xesús a colaborar na súa misión.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a igrexa (3 criterios)

4.1. Descubrir e valorar que Cristo xenera unha forma nova de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade da persoa.

4.2. Distinguir ca autoridade está ó servizo da verdade.

4.3. Relacioar a misión do cristian ca construción do mundo.

A ensinanza da relixión nesta etapa busca desenrolar no alumno/a as capacidades que lle permitan:

1. Educar a dimensión trascendente e relixiosa dende a experiencia humana e dende e para a vida persoal, social e relixiosa.

2. Favorecer a maduración e o desenrolo intengral da personalidade dende unha educación humanista, relixiosa de calidade.

3. Facilitar a elaboración do proxecto persoal de vida dende unha educación en valores e virtudes humans, morales, cívicas, democráticas.

4. Presentar a visión cristian da persoa de a historia, dende a realidade do respecto e no diálogo con as principais relixions e antropoloxías.

5. Ofrecer a cultura relixiosa e o mensaxe no diálogo con testemuñas e problemas e interrogantes do mundo actual.

6. Educar a dimensión cívica e moral dende á aplicación de testemuñas, valores, virtudes e compromisos para dar solución a problemas humanos e sociais.

7. Desenvolar unha ensinanza aprendizaxe da relixión, que promova a apertura o Misterio, o sentido relixioso da vida, a experiencia relixiosa e a educación na fé.

8. Promover as competencias necesarias para dar un sentido pleno á vida e elaborar respostas do sentido último ante as dificultades máis cotidiás.

9. Educar na participación social e a práctica de compromisos solidarios que melloren o medio ambiente, as relacións interpersoais e a vida pública.

10. Valorara a intelixencia espiritual para fortalecer o mundo interior do alumno/a e a súa capacidade de autoconecemento, aceptación, meditación...

11. Favorecer o diálogo e a crítica constructiva entre os mensaxes relixiosos e a cultura audiovisual.

12. Desenvolar a dimensión humanística e cívica dende a ética dos dereitos humanos e a doutrina social da igrexa.

13. Educar a intelixencia emocional para elixir e fortalecer os mellores sentimentos, e así ser feliz cun mesmo, con Deus e cos demais.

- Instrumentos de avaliación

1. Caderno da clase: neste ciclo consideramos fundamental o caderno da clase xa que no mesmo reflexase a inmensa maioría das actividades có alumno/a realiza. No caderno valoraremos aspectos como: orden, limpeza, realización das tarefas, corrección e comprensión das mesmas

2. Intervencións na clase: a intervención na clase permítenos valorar non só os coñecementos senon tamén a comprensión, a expresión, a interpretación sobre unha situación ou problema.

3. Realización das actividades na clase: o aproveitamento do tempo da clase e a realización das actividades encomendadas é un valor que temos que considerar e fomentar. Por ello, debe ser consciente de dito valor e de que nos como mestres anotamos positivamente ou negativamente que realizen ditas tarefas.

4. Tareas complementarias optativas para casa: serán un valor engadido no proceso de avaliación, estas actividades no caso dalgúns alumnos/as poden ser actividades de reforzo, porque teñen un ritmo máis lento cós demais ou para superar algunha dificultade, e actividades de ampliación porque o seu ritmo de traballo é adecuado.

5. Pequenos traballos de investigación: naquelas unidades que sexa conveniente propondrase pequenos traballos nos que á investigación e a realización dos mesmos lles axude, de forma complementaria a comprender algúns conceptos ou extrapolalos a outros contextos. Istes traballos poden realizarse tanto en talleres de clase como no horario extraescolar no que buscarán información e a expondrán despois ós compañeiros.

6. Participación, actitude e interese na clase: a participación, actitude e interese na clase deben ser elementos cós profesor debe valorar. Por iso, trataremos cós alumno/a participe, teña unha actitude adecuada ás normas establecidas na clase e amose interese polo aprendizaxe.

7. Actividades finais da unidade: serán actividades globais que faremos o remate de cada unidade. O seu obxectivo non será a calificación final, senon á de comprobar que todos os alumnos/as han adquirido os aprendizaxes que consideramos básicos na unidade. Se nalgúns dises aprendizaxes houberse un alto índice de alumnos/as que non os han adquirido, volveríamos a traballalos.

5. INCORPORACIÓN DA EDUCACIÓN EN VALORES E DOS ELEMENTOS TRANSVERSALES

Os elementos transversales son importantes, xa que permiten unha formación continua, formativa e integradora na que se recalca o desenvolto das competencias personáis e a habilidade social dentro do ámbito da liberdade, a xutiza, a igualdade, o pluralismo cultural, a convivencia, o respecto e o fomento da tolerancia.

A educación en valores e os contidos transversales sempre estiveron presentes no currículo escolar, pero non figuraban de xeito explícito nos contidos, e entendíanse como aspectos que podían traballarse. Nestes intres, xa no se limitan só á formación cultural do alumno/a, senon a formación cívico-ética dos alumnos/as en todos os valores ós que aspira a sociedade. A educación en valores a perfilamos como a resposta máis adecuada e inmediata a unha educación democrática e plural. O proxecto curricular contempla os contidos transversais como exes vertebradores dunha educación en valores que debe estar presente de xeito sistemático e integrador en todo o contido desta área. Istes valores concíbense como o

conxunto de contidos pertencentes a campos de coñecemento moi diverso, que deben ser abordados cun enfoque multidisciplinar e que se aprecian de maneira integrada tanto nos obxetivos como nos contidos de todas as áreas e materias, e polo tanto moi especialmente na relixión.

Asume e trata os contidos transversais e a educación en valores no como un anexo ou complemento, senón como algo inherente e intrínseco ó propio proxecto. Esta disciplina asume valores e os fundamenta dende unha perspectiva cristián. Se pretende axudar ós alumnos/as:

- a tomar conciencia da súa propia dignidade.
- aprender a relacionarse e respetar ós demais.
- adiestrarse na convivencia pacífica e solidaria.
- adquirir compromisos de colaboración na construción dunha sociedade cada vez mellor.

1. Relación de contidos transversais

- Educación moral e cívica: para a convivencia respetando o estado de dereito, os dereitos e liberdades fundamentais recollidas na constitución.

As finalidades e plantexamentos deste tema son: detectar e criticar os aspectos inxustos da realidade, construír formas de vida máis xustas, adquirindo comportamentos e principios dacordo coa xustiza e o bienestar colectivo, respetar a autonomía dos demais e fomentar o diálogo como forma de solucionar diferenzas.

- Educación para a paz, a solidariedade e os dereitos humanos: a través deste tema plantexase e pretendese cos alumnos/as comprendan co concepto de paz non é meramente a ausencia de guerra, senon que é contrario a todo tipo de violencia, xa sexa persoal, social ou estrutural. A paz é defensa

Curso 2022-23

dos dereitos humanos, desarme, comprensión, tolerancia, desenvolto para todos.

Por iso perseguimos que: xenere posicións de defensa mediante o coñecemento de persoas e situacións significativas, promovendo o valor da dignidade e dos dereitos fundamentais referentes ás persoas e os pobos; buscar solucións dialogadas; crear hábitos e habilidades para o respecto, a convivencia, a solidariedade entre pobos e culturas que vivan dentro e fora da nosa comunidade e país.

- Educación para a igualdade: sen dubida a educación escolar debe plantexar e contribuir a facer realidade a igualdade de oportunidades para todas as persoas e pobos, especialmente nas relacións homes-mulleres, eliminando toda discriminación derivada da pertencencia a un determinado sexo, raza, cultura, pobo ou relixión. Tres serían os obxetivos que queremos acadar: analizar criticamente a realidade e desenrolar actitudes de tolerancia, respecto e igualdade, especialmente hacia as persoas e pobos máis marxinados; correxir xuízos discriminatorios e consolidar hábitos na tolerancia; crear hábitos sociais para o respecto, a convivencia e a solidariedade entre os pobos e culturas que viven dentro e fora do noso país.

- Educación para a saúde- educación sexual: iste tema plantexa e propon cos alumnos/as desenrolen ó máximo a súa capacidade de vivir en harmonía con eles mesmos, cos demais e con seu entorno. A educación sexual é parte integrante deste tema, concíbese nun sentido amplo, non só nos seus aspectos biolóxicos, senon tamén nos seus aspectos afectivos, emocionais e de relación social. Os obxetivos serían: adquirir información suficiente e

científica de todos os aspectos relacionados cunha saúde adecuada para a súa idade e crecemento, así como da súa sexualidade; consolidar actitudes de naturalidade no tratamento de temas relacionados coa sexualidade; integrar a sexualidade e su educación na formación da persoa dende unha perspectiva global e completa; crear un hábito de vida saudable, un consumo racional dos alimentos; valorar o tempo libre, o ocio como desenvolvemento da persoa nunha educación integral.

- Educación ambiental: pretende cos alumnos/as entendan a necesidade, non só dende un punto de vista intelectual, senon tamén actitudinal, de participar activamente na conservación e mellora do medio ambiente. Por tanto, dos serían os obxetivos: comprender os principais problemas ambientais e adquirir a responsabilidade ante o medio ambiente no cole, na casa, na cidade e no campo.

- Educación do consumidor e usuario: iste tema debe contribuir o desenvolvemento integral dos alumnos/as dotándoos de valores que posibiliten a construción dunha sociedade máis xusta, solidaria, responsable, capaz de mellorar a calidade de vida de todos. Un apartado importante que debe abordarse neste tema é: desenvolver un coñecemento dos mecanismos do mercado así como dos dereitos do consumidor; crear unha conciencia crítica ante o consumo e ensinar a valorar criticamente os medios de comunicación.

- Educación vial: deben sensibilizarse ante os accidentes de tráfico e outros problemas de circulación e adquirir conductas de seguridade vial como peatons e como futuros usuarios dos vehículos. Deben amosar interese por descubrir e diferenciar os comportamentos viales incívicos e inmorais dos

correctos, tomar conciencia de respetar tanto ó peatón como ó conductor.

- Educación en novas tecnoloxías e para os medios de comunicación: a importancia dunha sociedade do coñecemento baseada en gran medida no avance da ciencia, as novas tecnoloxías e a influencia dos medios de comunicación fan que a educación nestes temas sexa un dos valores máis importantes. Deberíamos: potenciar o uso e coñecemento dos novos medios tecnolóxicos, desenrolar normas de conducta e actitudes correctas no uso indicando a su vez os perigos e erros que debense evitar. Este valor estará presente en moitas actividades esixidas en cada curso, sen que signifique que non se teña en conta como contido conceptual o actitudinal.

6. A CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVES

A relixión aporta a competencia cultural e artística, unha valoración crítica da cultura a luz do evanxeo, motivando ó mesmo tempo o aprecio da propia cultura e a estima de outras tradicións culturais e relixiosas. A cultura e a historia europea e a propia española non poden ser comprendidas e asumidas se precindimos do feito relixioso presente sempre na historia dos pobos.

Con relación a competencia social e cívica, a relixión aporta a fundamentación e xerarquización dos valores e virtudes que contribuen a educar a dimensión moral e social da personalidade do alumno/as, na orde a facer posible a maduración na corresponsabilidade, na solidariedade, na liberdade, na xustiza e caridade. Todo como expresión

coherente do coñecemento de Deus revelado en Xesucristo.

Procuramos mellorar as relacións interpersoais baseadas en principios e valores que emanan da persoa de Cristo e axudan a afrontar as situacións de conflito mediante o diálogo, o perdón e a misericordia, valores xenuinamente cristiáns. No máis profundo do cristian xurde o valor da fraternidade universal, de ahí, que as esixencias éticas da convivencia, participación respecto a diversidade sexan consecuencias da fé cristian.

A ensinanza relixiosa aporta elementos básicos en canto o logro da competencia na comunicación lingüística pois sirvese do linguaxe académico, dos linguaxes que conforman a cultura que transmitese na área de relixión, así como dos linguaxes da propia ensinanza relixiosa.

O diálogo da fé coa cultura contribue á competencia lingüística na medida en que esixe exercitarse na escoita da palabra de Deus, nos diversos medios de comunicación cá acción de Deus ha usado sobre o home. Su revelación é rica en diversos linguaxes. Así, o linguaxe bíblico e a súa riqueza de expresión e simboloxía, o linguaxe doutrinal e su precisión conceptual, analítica e argumental, o linguaxe litúrxico e a súa cercanía o linguaxe dos símbolos do pobo cristián, o linguaxe, en fin, testimonial que fai posible a transmisión vital do coñecido.

A competencia para a autonomía e iniciativa persoal non podera levarse a cabo no alumno/a se non comenza a exercitarse no coñecemento de sí mesmo, no seu ser máis profundo, nas súas potencialidades, na súa dignidade e no seu sentido. A formación relixiosa católica aporta a dita competencia unha cosmovisión que da sentido a vida e, por tanto ó sentido da cultura e da identidade mesma da persoa. Unha cosmovisión que fai

posible a formación integral do alumno/a fronte a visions parciais e determinantes da propia liberdade.

En síntese, a ensinanza relixiosa non se reduce a unha ensinanza de valores, dirixese á persoa concreta nas súas raíces, nas súas posibilidades humanas e sobre todo, dirixese ó ser humano na súa finalidade trascendente. Todo iso conleva o ofrecimento do evanxeo da salvación de Xesucristo, para que unha vez coñecido, surja a humanidade nova chea de homes e mulleres novos conforme ó designio de Deus. A ensinanza relixiosa contribúe positivamente ó desenvolto da competencia de aprender a aprender no estudio e reflexión do Mensaxe cristián facilitando o impulso do traballo en equipo por seu intrínseco sentido comunitario, propoñendo non só unha proposta consensuada de valores e actitudes, senon un marco de referencia aceptado voluntariamente segús as súas conviccións, que ten que ser a base na búsqueda da verdade e do ben.

A ensinanza relixiosa estruturase a partir de catro dimensións que fundamentan as competencias específicas da ensinanza relixiosa católica: a dimensión cultural e histórica, a dimensión humanizadora, a dimensión ético-moral e a dimensión epistemolóxica. Estas dimensións aportan tamén elementos con referencia as competencias básicas, xa analizadas, e orientan e clarifican as competencias e capacidades específicas da área de relixión católica.

- A dimensión cultural e histórica: está presente na ensinanza relixiosa, dado co patrimonio cultural, histórico e antropolóxico-axiolóxico que gran parte das sociedades reciben do pasado está vertebrado por contidos relixiosos. Neste sentido, a relixión ha dado os seus frutos na arte, nos

sistemas de significación moral, na creación popular e na acción social. O alumno/a non só debe coñecer, senon que poderá comprender e asumir os valores que conlevaran o coñecemento do feito relixioso na súa expresión artística, cultural e estética, teolóxica e vivencial.

- A dimensión ético-moral: explicita as esixencias morais que conlevar o mensaxe cristián. Na relixión católica ofrécese unha determinada maneira de ver a vida, e na súa base atópase un concepto do home, un núcleo referencial de ideas e creencias e a proposta dunha escala de valores e principios. A ensinanza relixiosa expon, fundamenta e xerarquiza os valores e virtudes capaces de educar a dimensión moral e social da personalidade do alumno, en orden a posibilitar a súa maduración na responsabilidade, no exercicio da solidariedade e da caridade. Todo isto, como expresión coherente dun coñecemento de Deus revelado en Xesucristo. Con todo, estamos fundamentando un dos valores básicos, a súa dignidade como ser humano, como fillo de Deus. O sistema educativo non pode ter como obxectivo reproducir sen máis o modelo de sociedade existente, terá que dispoñer ós alumnos/as para que poidan abordar criticamente esa sociedade e intervir nela para cambiala ou modificala.

- A dimensión humanizadora: faculta ó alumno/a para dar resposta ós seus interrogantes máis radicais, facendo posible, a súa vez, a formación de homes e mulleres conscientes, críticos, libres e creadores. O alumno/a necesita, motivacións para amar, para construír unha personalidade máis humano, para ilusionarse nos proxectos de vida altruistas e desinteresados. O testemuño de homes e mulleres santos na historia constitúe un referente continuo para a autoasimilación de valores máis xenuinamente cristiáns.

- A dimensión epistemolóxica: preséntase no ámbito escolar, na súa estrutura disciplinar, có carácter científico có que se abordan as ciencias da relixión e a teoloxía. Sus contidos son saberes cunha fundamentación e unha metodoloxía científica propia, implantados cun rigor e tradición no noso entorno culturais. Su estatuto epistemolóxico orixinal entra no ámbito educativo en confrontación e diálogo con aqueles outros tipos de saberes e racionalidade que operan na escola.

A síntese teolóxica é unha dimensión básica e, a su vez, o obxectivo xeral que irá desenrolándose e aplicándose en cada unha das etapas e cursos con referencia a cada un dos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica.: o fenómeno relixioso, a cultura e historia da relixión, a biblia, Deus Pai, Xesucristo, o Espírito Santo, a igrexa, os sacramentos, a liturxia, a vida cristian, a mora e os valores, a Virxen María. A partir destas dimensións concretamos e desenrolamos as competencias específicas da materia de relixión, a competencia cultural e histórica, a competencia humanizadora, a competencia ético-moral, e todas as demais contribuíndo tamén as competencias básicas comuns a todas as materias.

- Competencias clave: descritores e desempeños

Competencia	Descriptor	Desempeño
Comunicación lingüística	- comprender o sentido dos textos - usar vocabulario axeitado e normas ortográficas para elaborar textos	- escoita, lee e comprende os contidos e os relatos bíblicos - elabora mapas conceptuais cos contidos da unidade
Competencia dixital	- comprende os mensaxes dos medios de comunicación	- dialoga sobre os aprendizaxes descubertos no cine-forum

<p>Aprender a aprender</p>	<ul style="list-style-type: none"> - xestiona os recursos e as motivacions persoais no aprendizaxe - identifica estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples.. 	<ul style="list-style-type: none"> - amosa interese por o uso dos recursos da unidade - logra experiencias de aprendizaxe gratificantes
<p>Social e cidadan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - amosa dispoñibilidade para a participación activa nos ámbitos de participación establecidos 	<ul style="list-style-type: none"> - participa na resolución de actividades e no desenvolto de diálogos e debates
<p>Autonomía e iniciativa persoal</p>	<ul style="list-style-type: none"> - amosa iniciativa persoal para iniciar o promover novas accións 	<ul style="list-style-type: none"> - ten unha actitude positiva derivada da interiorización dos contidos e valores aprendidos
<p>Cultura e histórica</p>	<ul style="list-style-type: none"> - valora os diversos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica 	<ul style="list-style-type: none"> - investiga sobre o sentido da vida nas relixions monoteístas
<p>Humanizadora e ético-moral</p>	<ul style="list-style-type: none"> - coñece e aprecia os valores e virtudes xenerados no mensaxe cristian que se realiza na igrexa 	<ul style="list-style-type: none"> - expresa como para descubrir o sentido cotidián e último da vida é necesario ter unha boa xerarquía de valores
<p>Sentido trascendente</p>	<ul style="list-style-type: none"> - comprender co ser humán precisa atopar motivos para dar un sentido último a súa vida 	<ul style="list-style-type: none"> - expón en que consiste o sentido último da vida humán

7. ATENCIÓN AS MEDIDAS PARA A UTILIZACIÓN DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E COMUNICACIÓN

A importancia crecente dunha sociedade do coñecemento baseado en gran parte no avance da ciencia, as novas tecnoloxías e a influencia dos medios de comunicación social fan que a educación nestes temas sexa un dos valores máis importantes actualmente, de ahí, que incorporem na secuenciación de contidos diferentes páxinas web que faciliten ó seu uso.

Dos serían os obxetivos a conseguir: potenciar o uso e coñecemento dos novos medios técnicos de que dispoñamos para educar e formar, desenrolar normas de conducta e actitudes correctas no seu uso indicando tamén os peligros e erros que temos que evitar.

Este valor estará presente en toda a educación secundaria, con todo, e moi especialmente como contido procedimental estará presente en moitas das actividades exisidas en cada curso, sin que signifique que no se teñan en conta como contido conceptual o actitudinal. A ensinanza da relixión promoverá a utilización da tecnoloxía da información e a comunicación no só dunha maneira instrumental, que resulte útil ó estudante na búsqueda da información o resolución de problemas plantexados na clase, senon procurando a súa integración na vida do alumno/a e o seu uso ético. As redes sociáis o as ferramentas de construción e manipulación de imáxes, por exemplo son instrumentos que permiten novas fórmulas de expresión da cultura e a identidade persoal que hai que aprender e dominar.

8. ESTRATEXIAS DA ANIMACIÓN Á LECTURA E DESENROLO DA EXPRESIÓN E COMPRENSIÓN ORAL E ESCRITA

Unha das queixas dos profesores é que os alumnos/as teñen grandes dificultades para comprender textos escritos, para í redactar e para expresarse oralmente de forma axeitada. Nunha área como relixión, que transmitese e aprende a través de textos, a falta da competencia lingüística convértese nun dos obstáculos ós que enfrentanse os profesores. Parece, por tanto, preciso que os materiais incorporen elementos que melloren a comprensión dos alumnos/as. Entón, incorporaremos sesións de lectura

realizada polo profesor para que o alumno/a tome conciencia da entonación, separación.... seguidamente leen todos os alumnos/as e posteriormente á explicación de textos fanse preguntas sobre o leído e despois unha corrección oral na que o alumno/a teña que explicar a súa resposta ós compañeiros. A periodicidade da lectura é diaria. As actividades nas que se potenciarán ós alumnos/as ó longo do curso sobre leer, escribir e expresarse de forma oral serán os seguintes que servirán para os catro cursos da ESO: leerán en voz alta textos bíblicos, artigos e resúmenes de actividades, farán exercizos escritos, redactarán traballos e, expondrán de maneira oral os traballos en grupo onde expresen a actividade mandada có seu correspondente parte do traballo.

9. REALIZACIÓN DE TRABALLOS MONOGRÁFICOS INTERDISCIPLINARES, PROXECTOS INTEGRADOS ...

A interdisciplinariade axuda ós alumnos/as a integrar conceptos, teorías, métodos e ferramentas de varias materias. Así consiguen profundizar na comprensión dos temas complexos, preparáanse mellor para á resolución de conflitos, formulara preguntas, xa que non se limitan só á visión parcial dunha materia. As razóns que nos levan a ofrecer ó noso alumnado unha educación interdisciplinar son mitas e variadas, entre elas destacamos: a urxencia de anticipar futuras necesidades ante o cambiante entorno social, laboral e profesional. Estes cambios perfilan un horizonte no que será necesario cóns futuros cidadans, dentro e fora do seu ámbito, sexan capaces de comprender e abordar novos problemas, ter un pensamento flexible e

comunicarse eficazmente.

Para poder enfrentarse con éxito á sociedade do coñecemento o noso alumnado ten que comprender cómo se construe o coñecemento, cómo as disciplinas complementanse e ten que adquirir destrezas transversais que integran e reforzan os aprendizaxes profundos, e así facer fronte os desafíos do porvenir. Os alumnos/as deben aprender a resolver poco a pouco problemas cada vez máis complexos; na programación didáctica estes aprendizaxes se evidencian en actividades e tarefas complementarias. Levaráanse a cabo traballos monográficos, proxectos integrados u outros que o centro establezca.

10. METODOLOXÍA

Entendemos a metodoloxía didáctica como o conxunto de estratexias, procedementos e accións organizadas e planificadas polo profesor de xeito consciente e reflexiva, coa finalidade de posibilitar o aprendizaxe ó alumno/a e o logro dos obxetivos plantexados potenciando o desenvolto das competencias clave dende unha perspectiva transversal.

A metodoloxía didáctica deberá guiar os procesos de ensinanza-aprendizaxe desta materia, e dará resposta a propostas pedagóxicas que consideren á atención a diversidade e o acceso de todo o alumnado á unha educación común. Así mesmo, emplearánse métodos que, partindo da perspectiva do profesor como orientador e facilitador do desenvolto competencial do alumno, se axusten ó nivel inicial deste e teñan en conta á atención a diversidade e o respecto polos distintos ritmos e estilos de aprendizaxe mediante prácticas de traballo individual e cooperativo.

Fomentárase unha metodoloxía centrada na actividade e participación do alumno/a que favorezca o pensamento racional e crítico; o traballo individual e cooperativo na aula, que conleva a lectura, investigación, así como as diferentes posibilidades de expresión. Integraranse referencias a vida cotidiá e ó entorno inmediato do alumno/a.

Estimularase a reflexión e o pensamento crítico, así como os procesos de construción individual e colectiva do coñecemento, e se favorecerá o descubrimento, a investigación, o espírito emprendedor e a iniciativa persoal. Levaráanse a cabo actividades para profundizar nas habilidades e os métodos de recopilación, sistematización e presentación da información e para aplicar procesos de análise, observación e experimentación adecuados ós contidos das materias. Emplearánse metodoloxías activas que contextualizen o proceso educativo, que presenten de maneira relacionada os contidos e que fomenten o aprendizaxe por proxectos, centros de interese, o estudos de casos, favorecendo a participación, experimentación e motivación do alumno/a ó dotar de funcionalidade e transferibilidade ós aprendizaxes. Igualmente adoptaránse estratexias interactivas que permitan compartir e construír o coñecemento e dinamizar a sesión da clase mediante intercambio verbal e colectivo de ideas.

A orientación da práctica educativa da materia abordaráse dende situacións-problemas de progresiva complexidade, dende planteamentos máis descritivos ata actividades e tarefas que demanden un análise e valoración de carácter máis global, partindo da propia experiencia dos alumnos/as e mediante a realización de debates e visitas a centros de interese. Usaremos tecnoloxías de información e de comunicación de xeito

habitual no desenvolvemento do currículo tanto nos procesos de ensinanza como de aprendizaxe.

A metodoloxía debe partir da perspectiva do profesor como orientador e facilitador do desenvolvemento competencial do alumno/a. Un dos elementos fundamentais na ensinanza por competencias é despertar e manter a motivación hacia o aprendizaxe no alumnado, o que implica un novo plantexamento do seu papel, máis activo e autónomo, consciente de ser o responsable do seu aprendizaxe e, a tal fin, o profesor ten que ser capaz de xenerar no alumno/a curiosidade e necesidade por adquirir os coñecementos, as destrezas e as actitudes e valores presentes nas competencias. Dende esta materia se colaborará na realización por parte do alumnado de traballos de investigación e actividades integradas que impliquen a un ou varios departamentos de coordinación didáctica e que permitan ó alumno/a avanzar hacia resultados de aprendizaxe de máis de unha competencia ó mesmo tempo.

En resumo, dende un enfoque baseado na adquisición de competencias clave cuyo obxectivo non só é saber, senon saber aplicar o que se sabe e facelo en diferentes contextos e situacións, precisanse distintas estratexias metodolóxicas entre as que destacaremos:

1. plantexar diferentes situacións de aprendizaxe que permitan ó alumnado ó desenvolvemento de distintos procesos cognitivos: analizar, identificar, establecer diferenzas e semellanzas...
2. potenciar no alumnado a autonomía, creatividade, reflexión e espírito crítico.
3. contextualizar os aprendizaxes de tal xeito có alumnado aplique os seus

coñecementos, habilidades máis alá dos contidos da propia materia e sexa capaz de transferir os seus aprendizaxes a contextos diferentes do escolar.

4. potenciar no alumnado procesos de aprendizaxes autónomo, nos que sexa capaz, dende o coñecemento das características do seu propio aprendizaxe, de fixarse os seus propios obxetivos, plantearse interrogantes, planificar o seu traballo, buscar e seleccionar información, comprobar e contrastar os resultados e avaliar o seu proceso de aprendizaxe.

5. fomentar unha metodoloxía investigativa, na que o alumnado dende o coñecemento adquirido formule hipóteses na relación ós problemas plantexados e comprobe ós resultados dos mesmos.

6. usar distintas fontes de información así como diversificar os materiais e recursos didácticos que usemos para o desenrolo e adquisición dos aprendizaxes.

7. promover o traballo colaborativo, a aceptación mútua e a empatía como elementos que enriquezen o aprendizaxe e nos forman como futuros cidadáns dunha sociedade na que a súa característica principal é a pluralidade e a heteroxenidade. Ademais nos axudará a ver que podese aprender non só do profesor senon tamén de quen nos rodea, para lo que debemos fomentar as tutorías entre iguais, así como procesos colaborativos, de interacción baseados sempre no respecto e a solidariedade..

8. diversificar estratexias e instrumentos de avaliación.

A asignatura de relixión usará unha metodoloxía que respeterá os seguintes principios:

- recoñecemento do rol do docente: o docente é pieza clave na elaboración e implantación das actividades da aula axustadas ó grupo concreto que

está ensinando. A sua formación resulta, polo tanto, fundamental á hora de garantir o éxito do proceso de aprendizaxe.

- adaptación ó ámbito emocional e cognitivo dos estudantes respetando o desenvolto psicoevolutivo propio de cada etapa. Esta atención permitirá combinar dun xeito adecuado ó concreto e ó abstracto, o traballo individual e o grupal, o manipulativo, experiencial e visual cos aspectos conceptuais.

- respecto polos ritmos e estilos de aprendizaxe dos estudantes, non todos os estudantes son iguais, non todos aprenden do mesmo xeito. A atención a diversidade e o desenvolto da inclusión comenza na asunción deste principio fundamental.

- consideración da dimensión humanista: todos os aprendizaxes estarán ó servizo da formación humana. A asignatura de relixión, dende a súa clave personalizadora, require que todo aprendizaxe, instrumentales, cognitivos, actitudinales, socio-afectivo nos sexan considerados fin en sé mesmos sino que estén ó servizo da formación integral do ser humano.

- respecto pola curiosidade e inquedanzas dos estudantes, consideración dos intereses e expectativas dos estudantes así como dos coñecementos previos, de xeito que se garantice un aprendizaxe significativo.

- seguimento dos criterios de avaliación , para facilitar o cumprimento destes principios metodolóxicos aplicarase unha avaliación continua, global e formativa ó longo do proceso de ensinanza aprendizaxe, esumativa ó final do proceso, de xeito que se avalie o nivel de logro alcanzado. A avaliación obxetiva garantiza unha valoración axeitada da dedicación e rendimento dos alumnos/as.

- desenvolvemento dun aprendizaxe en equipo ou cooperativo, o estudo e reflexión do cristianismo, é unha asignatura axeitada para desenvolver o traballo en equipo.

- utilización educativa dos recursos tecnolóxicos: a ensinanza da relixión promoverá a utilización da tecnoloxía da información e a comunicación non só dun xeito instrumental, que sexa útil para ó estudante, senon procurando a súa integración na vida do alumno/a e o seu uso ético. As redes sociais ou as ferramentas de construción e manipulación de imaxes, son instrumento que permiten novas formas de expresión da cultura e a identidade persoal que hai que aprender a dominar.

11. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINANZA APRENDIZAXE

1. Criterios xerais de avaliación

- ⑩ Amosar interese por aprender.
- ⑩ Participar na clase.
- ⑩ Realizar as tarefas na clase.
- ⑩ Presentar de forma limpia e ordenada os traballos.
- ⑩ Tener unha actitude de respecto polos compañeiros e profesor.
- ⑩ Estar atento na clase, respetando o tempo de traballo.

Os criterios de avaliación para cada curso xa están anteriormente escritos.

2. Procedimentos de avaliación

- avaliación inicial: o inicio do curso é fundamental saber o grado de coñecemento co alumno/a ten sobre os contidos que imos traballar. Con esta información o profesor poderá planificar os novos aprendizaxes, esta avaliación facilita información para adecuar o proceso educativo ás

Curso 2022-23

posibilidades persoais do alumno/a, ás súas necesidades e asegurar su motivación para aprender. Efectuarase ó inicio do curso e o inicio das distintas unidades didácticas.

- avaliación continuada: é a avaliación que levamos ó longo do curso, pretende describir e interpretar para mellor, non tanto medir e clasificar. Levase a cabo de xeito continuo ó longo do proceso educativo, xa que o aprendizaxe é continuo e polo tanto resulta necesario seguir paso a paso os progresos, dificultades, etc do alumno/a. Ten un carácter fundamentalmente formativo e orientador. Aporta información sobre a adquisición de conceptos, o dominio de procedementos e a asimilación de valores. Para levala a cabo usaremos como técnica fundamental a observación continuada, que farase mediante os rexistros de observación, seguimento de tarefas, intervencións e producciones do alumno/a.

O referente da avaliación serán o punto de partida de cada alumno/ e os obxetivos didácticos-criterios de avaliación das distintas unidades didácticas. A avaliación continua permitiranos non só observar como vai aprendendo o alumno/a senon que tamén informaranos das dificultades que se presenten, as posibles causas das mesmas, etc. deste xeito podremos orientar ó alumno/a a superar as dificultades.

A avaliación continua será realizada polo equipo docente que actuará de xeito colexiado ó longo do proceso de avaliación e na adopción das decisións do mesmo, coordinados polo tutor/a.

Tamén nos permite informara ás familias a través das tutorías, e de un modo máis formal por escrito, al menos tres veces en cada curso del ciclo.

Para ello, ó longo de cada curso, dentro do período lectivo, realizaránse

Curso 2022-23

para cada curso ó menos 3 sesións de avaliación, entendidas como a reunión do equipo docente coordinado polo tutor/a para intercambiar información e adoptar decisións sobre o proceso de aprendizaxe do alumno/a orientadas á súa melloría.

- avaliación final: supón unha valoración do tipo e grado de aprendizaxe alcanzado polo alumno/a ó rematar unha determinada secuencia didáctica.

Proporciona un balance aproximado da asimilación dos contidos e da situación na que atópase a clase en xeral, e cada alumno/a en particular, co que permítenos orientarles para as súas novas experiencias de aprendizaxe ou volver a traballar aspectos que non foron moi satisfactorios.

A avaliación final é unha consecuencia da avaliación continua. Se describirán aqueles aspectos que se consideren relevantes e que o equipo docente considere que debe coñecer o alumno/a ou a súa familia.

3. Instrumentos da avaliación

- caderno da clase: consideramos fundamental o caderno xa que reflexa a inmensa maioría das actividades realizadas, neste caderno valoramos aspectos como: orde, limpeza, realización de todas as tarefas, corrección das actividades, comprensión das mesmas.

- intervencións na clase: nos permite valorar non só os coñecementos adquiridos senón tamén a comprensión, a expresión, a interpretación sobre unha situación ou problema, etc.

- realización das tarefas na clase: o aproveitamento do tempo da clase e a realización das tarefas encomendadas é un valor que temos que considerar e fomentar no noso alumnado, por ello, debe ser conscente de dito valor e

que nos como mestres anotamos positava ou negativamente que realizen ditas actividades.

- tarefas complementarias optativas para casa: serán un valor engadido no proceso de avaliación, estas actividades no caso dalgunos alumnos/as poden ser actividades de reforzo, porque poseen un ritmo máis lento ou para superar algunhas carencias ou dificultades, e actividades de ampliación porque o seu ritmo é o adecuado.

- pequenos traballos de investigación: naquelas unidades que o consideremos se propondrán pequenos traballos nos que á investigación e a realización dos mesmos lles axude, de forma complementaria a comprender algúns conceptos ou extrapolalos a outros contextos. Estes traballos poden realizarse na clase ou na casa e buscarán información e a expondrán despois os seus compañeiros/as.

- participación, actitude e interese na clase: deben ser elementos cós profesor debe valorar, por ello, trataremos cós alumno/a teña unha actitude axeitada as normas establecidas e amose interese polo aprendizaxe.

- actividade fináis da unidade: serán actividades globáis, o seu obxectivo non será a calificación final do alumno/a senon á de comprobar que han adquirido aqueles aprendizaxes que consideramos básicos. Se nalgúns existiese un alto índice de alumnos/as que non os adquiriesen, volveríamos a traballalos.

4. Criterios de calificación: a calificación dos alumnos/as á realizaremos sobre os instrumentos ou estándares anteriormente definidos, asignándolle a cada un un valor ponderado que se observa no punto 4 da programación.

Os alumnos/as que non superen o curso levarán a cabo unhas actividades realizadas durante o curso e evaluaranse no mes de setembro.

5. Seguimento da avaliación didáctica

O procedemento para realizar o seguimento da programación didáctica faremos coincidir cás sesións de avaliación nas que consideraremos entre outros os seguintes aspectos:

- sesión de avaliación tras a avaliación inicial: nesta sesión de avaliación, como consecuencia da valoración realizada estudarase se a planificación prevista é axeitada ou non en canto a: se o alumno/a posee coñecementos previos necesarios para abordar a programación e, en caso contrario, tomaremos medidas a adoptar nos contidos e secuenciación; se as estratexias previstas son ás axeitadas; se o tipo de tarefas é ó adecuado para o grupo.
- sesións da primeira e segunda avaliación: analizarase o desenvolvemento da programación preguntándonos entre outras cousas os seguintes aspectos: se o alumno/a adquiriu os coñecementos e competencias previstas e si a organización temporal está a ser a axeitada; se as estratexias metodolóxicas que vimos desenrolando son ás adecuadas, etc
- Sesión da terceira avaliación: grado no que se desenrolou a programación; valoración dos resultados académicos; en que medida funcionaron as propostas de mellora; valoración do conseguido, análise das dificultades atopadas, revisión de aspectos da programación.

12. MEDIDAS DE ATENCIÓN A DIVERSIDADE

As actuacións previstas nesta programación contemplan intervencións educativas dirixidas a dar resposta ás diferentes capacidades, ritmos e

Curso 2022-23

estilos de aprendizaxe, motivacións, intereses, etc coa finalidade de facilitar o acceso ós aprendizaxes propios desta etapa así como a adquisición das competencias clave e o logro dos obxetivos.

A metodoloxía proposta e os procedementos de avaliación planificados no alumno/a posibilitan a capacidade de aprender por si mesmos e promoven o traballo en equipo, fomentando unha metodoloxía centrada na actividade e participación do alumnado, que favorezca o pensamento racional e crítico, o traballo individual e cooperativo na aula que conlleve a lectura e a investigación, así como as diferentes posibilidades de expresión. Como primeira medida propónse actividades e tarefas nas que o alumnado pondrá en práctica un amplo repertorio de procesos cognitivos, evitando situacións de aprendizaxe que se centren só no desenvolvemento dalgún deles, permitindo un axuste destas propostas ós diferentes estilos de aprendizaxe. Outra medida é a inclusión de actividades e tarefas que requiriran a cooperación e traballo en equipo, á axuda entre iguais permitirá co alumno/a aprenda ademais estratexias, destrezas e habilidades que permitan o desenvolvemento das súas capacidades e a adquisición das competencias clave.

As distintas unidades didácticas elaboradas para o desenvolvemento desta programación contemplan suxerencias metodolóxicas e actividades complementarias que facilitan o reforzo como ampliación para o alumno/a. De igual xeito calquera unidade e as diferentes actividades serán flexibles e podranse plantexar de forma ou número diferente para cada alumno/a. Ademais podrán implantarse actuacións de acordo ás características individuais do alumnado, propostas na normativa vixente

Curso 2022-23

e no proxecto educativo, que contribúan á atención a diversidade e a compensación das desigualdades, dispoñendo pautas e facilitando os procesos de detección e tratamento das dificultades de aprendizaxe tan pronto como se presenten, incidindo positivamente na orientación educativa e na relación cas familias para que apoiem o proceso educativo dos seus fillos/as.

Estas actuacións levaráanse a cabo a través de medidas de carácter xeral con criterios de flexibilidade organizativa e atención inclusiva, co obxecto de favorecer a autoestima e expectativas no alumnado e obter o logro dos obxetivos e as competencias clave da etapa: agrupamentos non discriminatorios, reforzo, recuperación... Estas medidas inclusivas teñen que garantir o dereito de todo o alumnado de alcanzar o máximo desenvolto persoal, intelectual, social, emocional en función das súas características e posibilidades, para aprender a ser competente e vivir nunha sociedade en continuo proceso de cambio, con obxecto de facilitar que todo o alumnado alcance a súa titulación.

Respecto o grupo será preciso coñecer as súas debilidades e fortalezas no referido á adquisición das competencias e funcionamento interno a nivel relacional e afectivo, ello permitirá planificar ben as estratexias metodolóxicas máis adecuadas, unha correcta xestión da aula e un seguimento sistematizado das actuacións no referente á consecución dos logros colectivos. Se todos os profesores amosan preocupación por adaptarse á sensibilidade e forma de ser de cada alumno/a, o profesor de relixión aínda debe ser máis sensible, dada a natureza desta materia, dende esta preocupación e sensibilidade, debe atender especialmente aqueles

alumnos/as que teñan dificultades de adaptación, que estean desmotivados, desmoralizados, sen autoestima, sen interese polos estudos. A este tipo de alumnado debe adicarse unha atención máis personalizada.

Para aqueles alumnos/as que amosen interese pola relixión ou por algún tema en particular, podense ofrecer materiais e actividades de ampliación e profundación. En calquera caso, o departamento de relixión debe ter en conta a diversidade do alumnado, tratando de dar resposta tanto ós que amosan dificultades para desenrolar o proceso educativo como aqueles que teñen capacidade e interese por profundizar nos temas.

- ⑩ Avaliación inicial: será un dato fundamental na atención a diversidade xa que nos informará das diferenzas existentes no grupo, así como si hai algún alumno/a que destaque sobre os demais por sus carencias ou dificultades o por ter un desenrolo superior ó resto do grupo. Esta avaliación levarase a cabo tanto polos informes realizados polos profesores como por la observación continuada e sistemática que levarase a cabo na primeira quincena do curso.
- ⑩ Atención individualizada: neste sentido a atención a diversidade levarase a cabo mediante un seguimento e apoio sistemático do profesor sobre cada alumno/a.
- ⑩ Actividades de reforzo ou ampliación: unha vez detectado algún tipo de dificultades, ademáis do apoio prestado polo profesor, se propondrán tarefas de reforzo ou recuperación que axuden ó alumno/a a superar as mesmas. Non podrán ser estereotipadas senon que vamos axustalas ás necesidades ou carencias específicas de cada alumno/a.

- ⑩ Apoio ou reforzo: nalgúns casos, se as dificultades fosen moi significativas contaríamos có apoio doutro profesor sempre dentro da aula.
- ⑩ Actividades de ampliación/profundización/enriquecemento: para os alumnos/as que amosen unha maior capacidade dentro do grupo, estando sempre axustadas ás características de dito alumnado.

Á hora de plantexar medidas de atención a diversidade temos que recabar en primeiro lugar, información sobre cada grupo: número de alumnado, funcionamento do grupo, fortalezas que se identifican no grupo noreferente ó desenvolvemento de contidos, necesidades que se tiveran identificado, aspectos a ter en conta á hora de facer traballos cooperativos, tipos de recursos que necesitanse adaptar ó nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento do grupo como conxunto, senon tamén información acerca de diversos aspectos individuais nos estudantes, a partir deles podremos:

- ⑩ identificar ós alumnos que necesiten un maior seguimento ou personalización das estratexias no seu proceso de aprendizaxe.
- ⑩ Saber as medidas organizativas a adoptar.
- ⑩ Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como os recursos que vanse emplear.
- ⑩ Analizar o modelo de seguimento que se vai usar con cada alumno
- ⑩ fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno/a.

13. CONTRIBUCIÓN DA RELIXIÓN Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

NIVEL CCBB	COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA	RAZOAMENTO MATEMÁTICO	INTERACIÓ N MUNDO FÍSICO E NATURAL	DIXITAL TRATA- MENTO INFORMA
1º ESO	- usar debates		- coñecer os perigos medioambientais	- usar internet para o acceso e coñecemento de
2º ESO	- conceptos proprios análise social		- defender o consumo responsable e respetuoso có medio natural	temas tratados nas unidades didácticas
3º ESO	- escoita, argumentación e exposición		- saber interpretar un mapa e localizar puntos xeográficos	
4º ESO	- ideas e opinións			
	- comprender, analizar e avaliar os mensaxes			
NIVEL CCBB	SOCIAL E CIDADAN	CULTURAL E ARTÍSTICA	APRENDER A APRENDER	AUTONOMÍA E INICIATIVA PERSOAL
1º ESO	- educar no respeto as diferentes	- recoñecer e valorar o legado das relixións no patrimonio cultural.	- fomentar a conciencia das propias capacidades.	- estudar casos e cuestións sobre os que asumir unha postura persoal e
2º ESO	relixións.		- impulsar o traballo en equipo.	plantexar solucións
3º ESO	- tomara conciencia dos proprios pensamentos, valores.	- coñecer e valorar a diversidade cultural evitando a	- favorecer a confrontación ordenada e crítica das opinións.	- elaborar un pensamento propio e desenrolar a capacidade crítica
4º ESO	- usar o diálogo	discriminación.	- usar o diálogo, o debate para o intercambio de ideas.	- fomentar a capacidade de tomar decisións.
	- recoñecer e aceptar as normas de convivencia	- valorar o patrimonio artístico e tratar de conservalo.		
	- coñecer e respetar os dereitos humans			
	- ter sentimentos compartidos non excluentes.			

	- asumir responsabilidade cívica e social			

2º ESO. UNIDADES DIDÁCTICAS

UNIDADE 1. DEUS, PERSOA E RELIXIÓN

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
11. Establecer diferenzas entre o ser human creado a imaxen de Deus e os animais			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 1. O sentido relixioso do home			
1.1. A persoa human, criatura de Deus libre e intelixente		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias humans e cristiãs - Deus persoa e relixión - A fé de Abrahán 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
1.1.1. argumenta a dignidade do ser human en relación con outros seres vivos	1.1. establece diferenzas entre o ser human e os animais	CCL,CAA CSC	Caderno traballo actitude
1.2.1. debate de forma xustificada e respetuosa a orixen do ser human	1.2. relacionar a condición de criatura ca orixen divina	CCL,CSC SIEP	Caderno traballo actitude

UNIDADE 2. DIGNIDADE E VIDA CRISTIÁN

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
13. Explicar a orixen da dignidade do ser human como criatura de Deus			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 1. O sentido relixioso do home			
1.2. O fundamento da dignidade da persoa		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias humans e cristiãs - A vida cristian e a dignidade - Mis competencias e capacidades 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval

1.3.1. valora a dignidade de toda pesoa cá independencia das suas capacidades físicas, cognitivas, intelectuais..	1.3. explica a orixen da dignidade do ser human como criatura de Deus	CAA CSC CEC	Caderno traballo actitude
---	---	-------------------	---------------------------------

UNIDADE 3. ACCIÓN HUMÁN E MORAL CATÓLICA

<i>Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)</i>	
14. Entender o sentido e a finalidade da acción human	
CONTIDOS DA UNIDADE	EVIDENCIAS
Bloque 1. O sentido relixioso do home	
1.4. O ser human colaborador da creación de Deus	- Comenzamos e reflexionamos

		<ul style="list-style-type: none"> - Experiencias humanas - Acción humana e moral católica - A acción humana de Xesús 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
1.4.1. clasifica accións do ser humano que respetan o destrúen a creación	1.4. entender o sentido e a finalidade da acción humana	CSC,SIEP CEC	Caderno traballo actitude
1.4.2. diseña un plan no que se inclúen ó menos 5 necesidades e as posibles solucións para levalas a cabo		CMCT SIEP	Caderno traballo actitude

UNIDADE 4. REVELACIÓN E RELACIÓN CON DEUS

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
15. Coñecer e aceptar que Deus revelase na historia			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 2. A revelación: Deus interven na historia			
2.1. A aceptación da revelación: a fé		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias humanas - Revelación e relación con Deus - Deus comunicase para salvarnos 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
2.1.1. busca e elixe persoas significativas do pobo de Israel e analiza a resposta de fé neles	2.1. coñece e acepta que Deus revelase na historia	CCL,CAA CEC	Caderno traballo actitude

UNIDADE 5. REVELACIÓN E FÉ CRISTIAN

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
16. Comprender e valorar ca fé é a resposta á iniciativa salvífica de Deus			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 2. A revelación: Deus interven na historia			
2.1. A aceptación da revelación: a fé		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias humanas - A fé cristian - A fé en Xesús salvador 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
2.2.1. interesase por coñecer e valorar a resposta da fé ó Deus que revelase	2.2. comprende e valora ca fé é a resposta á iniciativa salvífica de Deus	CAA, SIEP, CEC	Cuaderno traballo actitude

UNIDADE 6. CÓMO INTERPRETAR A BIBLIA

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
17. Coñecer e definir a estrutura e organización da Biblia			
18. Coñecer e respetar os criterios do maxisterio da igrexa en torno á interpretación bíblica			
19. Recoñecer na inspiración a orixen da sacralidade do texto bíblico			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 2. A revelación: Deus interven na historia			
2.2. Orixen, composición e interpretación dos libros sagrados		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias humans - A interpretación da biblia - Deus nos fala na biblia 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
2.3.1. identifica, clasifica e compara as características dos libros sagrados	2.3. coñece e define a estrutura e organización da biblia	CCL CEC	
2.4.1. localiza e esquematiza os criterios recollidos na dei verbum sobre a interpretación da biblia	2.4. coñece e respeta os criterios do maxisterio da igrexa en torno a interpretación bíblica	CCL SIEP	
2.5.1. señala nos textos a presenza de Deus que se comunica co home	2.5. recoñece na inspiración a orixen da sacralidade do texto bíblico	CCL,CAA CSC	
2.5.2. coñece e xustifica a existencia nos libros sagrados do autor divino e human		CCL CAA	

UNIDADE 7. O DEUS CRISTIAN

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
20. Amosar interese por recoñecer o carácter relacional de divinidad na revelación de Xesús			
21. Vinculara o sentido comunitario da trinidad ca dimensión relacional humana			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia da salvación			
3.1 Deus revelase en Xesucristo. Deus uno e trino		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias humans e cristians - O Deus uno e trino - Deus ama as persoas 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
3.1.1. coñece e describe as características do Deus cristian	3.1. amosa interese por recoñecer o carácter relacional da divinidad	CCL, CAA	Caderno traballo actitude
3.1.2. coñece rasgos das divinidades politeístas e as contrasta con Deus cristia		CD CEC	Caderno traballo actitude

3.2.1. acepta ca persoa necesita doutro para alcanzar a súa identidade	3.2. vincular o sentido comunitario da trinidad ca dimensión relacional human	CCL,CAA, CSC,CEC	Caderno traballo actitude
--	---	------------------	---------------------------

UNIDADE 8. FÉ, CREDO E VIDA ETERNA

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
22. Descubrir o carácter histórico da formulación do credo cristian			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia da salvación			
3.2. O credo, sintese da acción salvífica de Deus na hª	<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias humans e cristians - O credo e a fé na vida eterna - O xuízo máis importante 		
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
3.3.1. elabora materiais onde expresanse os momentos relevantes da hª salvífica e as relaciona cas verdades de fé do credo	3.3. descobre o carácter histórico da formulación do credo cristian	CD SIEP	Caderno traballo actitude

UNIDADE 9. A IGREXA CATÓLICA

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
23. Comprender a expansión do cristianismo a través das primeiras comunidades cristians			
24. Xustificar ca igrexa é unha, católica e apostólica			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a igrexa			
4.1. Expansión da igrexa, as primeiras comunidades 4.2. As notas da igrexa	<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias humans - Identidade da igrexa católica - Colaborar coa igrexa 		
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
4.1.1. localiza nun mapa os lugares de orixen das 1ª comunidades	4.1. comprende a expansión do cristianismo a traves das comunidades	CCL,CMC, CD,CAA	Caderno traballo actitude
4.1.2. explica a difusión do cristianismo no mundo pagano		CCL, CD, CAA, CEC	Caderno traballo actitude
4.2.1. describe e valora a raíz da unidade e santidad da igrexa	4.2. xustifica ca igrexa é unha, santa, católica e apostólica	CCL,CAA, CEC	Caderno traballo actitude
4.2.2. elabora materiais usando as tecnoloxías da información		CD, SIEP, CEC	Caderno traballo

4º ESO. UNIDADES DIDÁCTICAS

UNIDADE 1: RELIXIONS UNIVERSAIS

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)

34. Aprende e memoriza os principais rasgos comúnes das relixións

CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 1. O sentido relixioso do home			
1.1. As relixións: búsqueda do sentido da vida		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias - As relixións universais - A universalidade das relixións 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
1.1.1. identifica os rasgos principais nas relixións monoteístas	1.1. aprende os principais rasgos comúnes das relixións	CCL, CD, CAA, CEC	Caderno, traballo, actitude
1.1.2. busca información das distintas relixións ás preguntas do sentido da vida		CCL,CAA, CEC	Caderno, traballo, actitude

UNIDADE 2. EXPERIENCIA RELIXIOSA E REVELACIÓN DE DEUS

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
35. Compara e distingue a intervención de Deus na historia dos intentos humanos de resposta á búsqueda da vida			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 1. O sentido relixioso do home			
1.2. A plenitude na experiencia relixiosa: a revelación de Deus na historia		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias - Experiencia relixiosa e revelación de Deus - Unha gran experiencia relixiosa 	
Estándares de aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
1.2.1. razoa por qué a revelación é a plenitude da experiencia relixiosa	1.2. compara a intervención de Deus na historia dos intentos humans de respostar á búsqueda do sentido	CCL, CAA	Caderno, traballo, actitude
1.2.2. analiza as diferencias entre a revelación de Deus e as relixions		CCL,CSC, SIEP,CEC	Caderno, traballo, actitude

UNIDADE 3. DEUS, HISTORIA E IGREXA

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
36. Recoñece e valora as accións de Deus fiel ó longo da historia			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 2. A revelación: Deus interven na historia			
2.1. A fidelidade de Deus á alianza có ser human		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias - Deus e a historia da igrexa - Deus fala a través da historia 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
2.1.1. identifica e aprecia a fidelidade de Deus que se atopa na hª de Israel	2.1. recoñece e valora as accións de Deus fiel ó longo da historia	CCA, CEC	Caderno, traballo, actitude
2.1.2. toma conciencia e agradece os momentos da súa historia nos que recoñece a fidelidade de Deus		CAA SIEP	Caderno, traballo, actitude

UNIDADE 4. EL MESÍAS E A MORAL DA VIDA PÚBLICA

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)	
37. Compara e aprecia a novidade entre o Mesías sufrinte e o Mesías político	
CONTIDOS DA UNIDADE	EVIDENCIAS

Bloque 2. A revelación: Deus interven na historia			
2.1. A figura mesiánica do Servo de Yahveh		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Diversas experiencias - A moral católica da vida pública - Un mesías político 	
Estándares aprendizaxes	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
2.2.1. identifica e clasifica e compara os rasgos do Mesías sufrinte e político	2.2. compara e aprecia a novidade entre o Mesías sufrinte e o político	CCL, CEC	Caderno, traballo, actitude
2.2.2. esforzase por comprender a novidade do Mesías sufrinte como criterio de vida		CAA, CSC	Caderno, traballo, actitude

UNIDADE 5. XESUCRISTO, IGREXA E MISIÓN

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)

38. Descubre a iniciativa de Cristo para formar unha comunidade que orixina a igrexa
 39. Coñece e aprecia a invitación de Xesús a colaborar na súa misión

CONTIDOS DA UNIDADE	EVIDENCIAS
---------------------	------------

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia da salvación

3.1. A chamada de Xesús a colaborar con Él xenera unha comunidade		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias humanas - Xesucristo, igrexa e misión - Os orixes da igrexa 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru.aval
3.1.1. localiza e argumenta en textos a chamada de Xesús	3.1. descubre a iniciativa de Cristo para formar unha comunidade que orixina a igrexa	CCL, CAA	Caderno, traballo, actitude
3.2.1. comprende, identifica e describe a misión salvífica de Xesús	3.2. coñece e aprecia a invitación de Xesús a colaborar na súa misión	CCL, CSC	Caderno, traballo, actitude
3.2.2. identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e explica por que á continúan		CCL, CSC, SIEP	Caderno, traballo, actitude

UNIDADE 6. XESUCRISTO, SACRAMENTO E MATRIMONIO

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)

40. Descubre e valora que Cristo xenera unha forma nova de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade da persoa

CONTIDOS DA UNIDADE	EVIDENCIAS
---------------------	------------

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a igrexa			
4.1. A pertencencia a Cristo na igrexa ilumina todas as dimensións do ser humano		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Diferentes experiencias - O sacramento do matrimonio - O amor eterno 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
4.1.1. fai xuízos a partir de testemuñas que exemplifiquen unha nova forma de usar a razón e a liberdade	4.1. descubre e valora que Cristo xenera unha forma nova de usar a razón e a liberdade na persoa	CCL, CAA, CEC	Caderno, traballo, actitude
4.1.2. ten o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofertan		CAA, CSC	Caderno, traballo, actitude
4.1.3. é consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e prefere á que reconece como máis humana		CAA, CSC, CEC	Caderno, traballo, actitude

UNIDADE 7. IGREXA, MORAL E SEXUALIDADE

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
41. Describe e valora que Cristo xenera unha nova forma de usar a razón, a liberdade e de expresar a afectividade da persoa			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a igrexa			
4.1. A pertencencia a Cristo na igrexa ilumina todas as dimensións do ser humano		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias cristiás - A moral católica da sexualidade - Deus crea ó home e á muller 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
4.1.1. fai xuízos a partir de testemuñas de como usar a razón e a liberdade	4.1. descubre e valora que hai unha nova forma de usar a razón e a liberdade así como a afectividade	CCL, CAA, CEC	Caderno, traballo, actitude
4.1.2. ten o hábito de reflexionar buscando o ben		CAA, CSC, SIEP	Caderno, traballo, actitude
4.1.3. é consciente das diversas maneiras de vivir a afectividade e prefere a mellor		CAA, CEC, CSC	Caderno, traballo, actitude

UNIDADE 8. IGREXA, AUTORIDADE E VERDADE

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)	
42. Distingue ca autoridade está o servizo da verdade	
CONTIDOS DA UNIDADE	EVIDENCIAS

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a igrexa			
4.2. A autoridade eclesial está ó servizo da verdade		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Experiencias humans - A autoridade e a verdade para a igrexa - A verdade e a auténtica autoridade 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
4.2.1. identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo reconece nelas a verdade	4.2. distingue ca autoridade está ó servizo da verdade	CCL, CAA, CSC	
4.2.2. reconece e valora na igrexa distintas figuras que son autoridade polo servizo e pola testemuña		CAA, CSC, CEC	
4.2.3. localiza e xustifica acontecementos da historia na que a igrexa defende a verdade do home		CCL,CD, CSC,CEC, SIEP	

UNIDADE 9. OS CRISTIANS E A CIVILIZACIÓN DO AMOR

Obxetivos didácticos (baseados nos criterios de avaliación)			
44. Relacioar a misión do cristiano cá construción do mundo			
CONTIDOS DA UNIDADE		EVIDENCIAS	
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a igrexa			
4.3. A misión do cristian no mundo: construír a civilización do amor		<ul style="list-style-type: none"> - Comenzamos e reflexionamos - Diferentes experiencias - A civilización do amor - O futuro de felicidade e salvación 	
Estándares aprendizaxe	Criterios avaliación	CC	Instru. aval
4.3.1. investiga e debate sobre as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na civilización do amor	4.3. relacioar a misión do cristian coa construción do mundo	CCL,CD, CSC,CEC, SIEP	Caderno, traballo, actitude